

CHLADNOKREVNÁ PLEMENA KONÍ

Českomoravský belgik (ČMB)

hřebec ČMB Patriot, foto Jitka Pikousová

Stav populace a GZ

Stav populace genetického zdroje lze hodnotit jako stabilizovaný s mírně stoupající tendencí v mateřské části populace. Populace v celé ČR má však vývoj zcela opačný. Počty klisen mimo GZ mají výrazně klesající tendenci z několika důvodů. Především proto, že mimo GZ a tudíž i v nižších oddílech PK byla zařazena většina klisen méně kvalitních a s neúplným původem. Tyto klisny působily v reprodukci většinou jen omezeně a jsou postupně vyřazovány.

Vývoj počtu plemenných koní a koní zařazených do GZ v posledních pěti letech uvádí tabulka 23.

Tab. 23 Počty koní v PK a GZ ČMB v letech 2010-2017

Rok	Plem. hřebci v GZ	Plem. klisny v GZ	Plem. klisny zapsané v PK	Počet chovatelů
2010	58	386	1039	863
2011	61	391	1012	853
2012	62	446	1013	817
2013	58	413	926	723
2014	57	446	794	599
2015	55	424	788	582
2016	58	463	780	573
2017	61	441	787	574

Plemenní hřebci

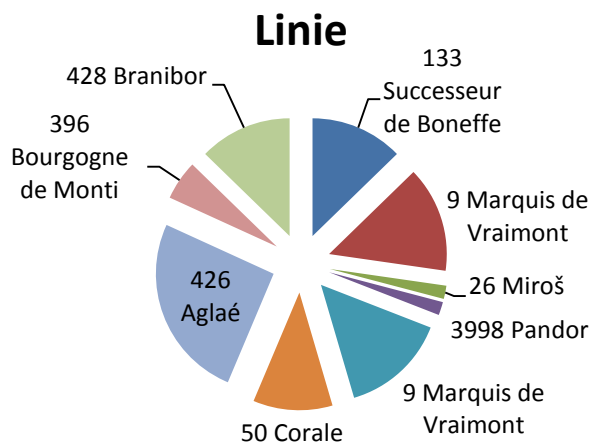
Nově zařazováni jsou v naprosté většině hřebci po zkouškách výkonnosti (dále ZV) a jen výjimečně hřebci dovezení, od kterých si v té době RPK slibovala rozšíření krevní základny, avšak v chovu se příliš neprosadili jednak z důvodu nezájmu některých chovatelů ale především proto že tito hřebci nejsou nositeli původních „belgických genů“ a jejich potomstvo nelze zapsat do GZ ČMB dle stávající metodiky.

Tab. 24 Počty zařazovaných hřebců

Rok	ČMB		věková struktura hřebců	
	celkem	po ZV	věk	podíl v populaci %
2011	7	7	do 8 let	46,4
2012	3	3	9 – 15 let	42,9
2013	6	6	nad 15 let	10,7
2014	4	4		
2015	3	3		
2016	6	6		
2017	7	7		

Tab. 25 Podíl linií hřebců působících v populaci ČMB v roce 2017

Linie	počet	% podíl v populaci
133 Successeur de Boneffe	8	13,1
9 Marquis de Vraimont	9	14,8
26 Miroš	2	3,3
3998 Pandor	2	3,3
50 Corale	7	11,5
426 Aglaé	14	22,9
396 Bourgogne de Monti	3	4,9
428 Branibor	6	9,8
51 Bayard de Heredia	9	14,8
Ostatní	1	1,6
Celkem	61	100

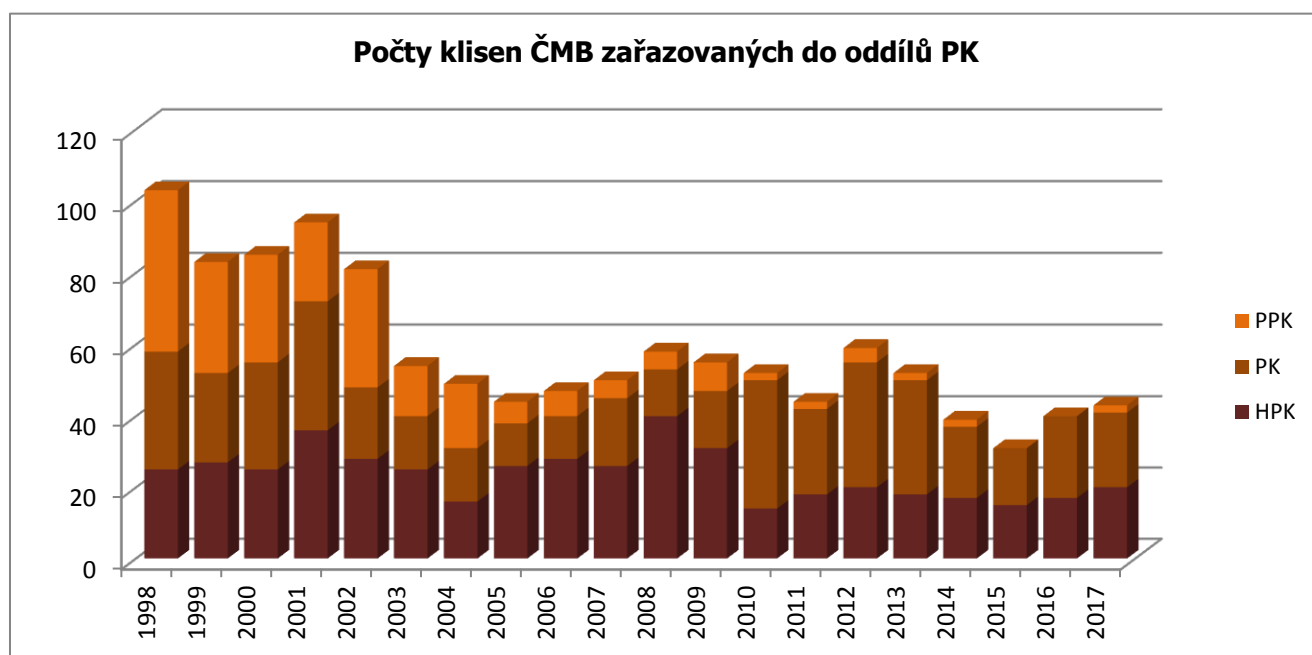
Nově zařazení po testu byli hřebci:

2447 Kurt
 2448 Bohouš
 2444 Sany Sobětický
 2445 Parmas
 2446 Morgan
 2440 Krosby
 2441 Bary

Plemenné klisny

V roce 2017 bylo do PK zapsáno 43 klisen. 41 bylo nově zařazeno do GZ. Více klisen (21) bylo zařazeno do oddílu „Plemenná kniha“ oproti 20 klisnám zařazeným do „Hlavní plemenné knihy“.

Graf 8 Vývoj počtu nově zařazovaných klisen ČMB

Tab. 27 Vývoj počtů zapuštěných klisen ČMB v období let 2010 - 2017

Rok zap.	ČMB		
	n Celkem	n ČP	% ČP
2010	238 (107)	221 (108)	93
2011	216 (83)	204 (83)	95
2012	204 (98)	197 (96)	97
2013	196 (97)	186 (96)	97
2014	203 (92)	197 (91)	97
2015	193 (88)	191 (87)	99
2016	213 (88)	201 (85)	94
2017	224(90)	218(88)	97

Legenda: n Celkem - celkový počet zapuštěných klisen

n ČP - absolutní počet klisen zapuštěných čistokrevně

% ČP - relativní počet klisen zapuštěných čistokrevně (v závorce klisny do 7 let věku)

Kryokonzervace

V roce 2017 byl úspěšně dokončen odběr ID pro kryokonzervaci v rámci zajištění krevní diverzity plemene ČMB jako genového zdroje málopočetné populace chovu koní. Cílem tohoto opatření je zabezpečení celého genofondu samčí populace chovu ČMB pomocí zamrazených ID. Z každé linie jsou konzervováni minimálně 2 hřebci, vyjma linií v ohrožení kde je odebráno po jednom hřebci kteří byli k dispozici. Celkem bylo zamrazeno 759 ID. V současné době nejsou pokryty odběrem pouze dvě linie a to linie Successeur de Bonef a linie Burgogne de Monti. Ty budou vykryty odběrem v měsíci 12/2017 v počtu cca 200 ID. Jedná se o hřebce 1316 Surda, 1586 Santys, 2333 Burbon z Lipský a 1839 Amír Žlutavský

Výkonnostní zkoušky

Do NP GZ jsou zařazovány pouze klisny, které od r. 1997 absolvovaly výkonnostní zkoušky. V roce 2017 proběhly zkoušky na deseti místech. Zúčastnilo se jich celkem 85 klisen plemen ČMB, N a SN. Hřebci absolvovali šedesátidenní test v Zemském Hřebčinci v Tlumačově.

Zkoušky odchovnách Proseč pod Křemešníkem, Písek a Janovice-Dvorka. Celkem ZV vykonalo 33 hřebců. Z toho 19 čmb, 6 nor a 8 sn. 1 hřelec zkoušky nedokončil. Komise byla totožná s komisí pro výběr hřebců do testu a pro vlastní 60. denní.

Hřebci absolvovali 60ti denní test v Zemském Hřebčinci v Tlumačově. Zkouškou výkonnosti celý test úspěšně zakončilo 7 hřebců. Jeden hřelec byl během testu vyřazen z veterinárních důvodů

Veřejná informovanost a propagace plemene ČMB

Veřejná informovanost a propagace je prováděna především prostřednictvím časopisu KONĚ, který vydává ASCHK ČR za finanční podpory Ministerstva zemědělství ČR. Dále prostřednictvím internetových stránek www.aschk.cz, dále na internetových stránkách svazu www.schcmbk.eu a dalších internetových stránkách, např. Equichannel, příspěvky do komerčních časopisů (Jezdectví, Koně a hříbata), na výstavách, přehlídkách, soutěžích, schůzích a setkáních chovatelů. Na webových stránkách www.aschk.cz je zveřejněna plemenná kniha ČMB online. Koně zařazení do Národního programu jsou v této databázi označeni písmeny GZ.

Výstavy a chovatelské soutěže

Šampionát 3letých klisen proběhl v rámci výstavy Koně v akci na Pardubickém závodisti (1. - 3. 9. 2017), doprovodného programu se zúčastnilo na 50 chladnokrevných koní. Konalo se zde mimo jiné MČR v absolutním tahu, MČR v ovladatelnosti s kládou a soutěž v orbě O ruchadlo bratranců Veverkových.

Další významné akce, kterých se účastnili zástupci plemene: MČR v kombinovaných soutěžích chladnokrevných koní v Humpolci, Kůň 2017 Lysá n. Labem (15. - 17. 9. 2017). Dále proběhla celá řada místních a oblastních výstav, např. Chovatelský den v Borové u Poličky, v Třebíči, v Janovicích-Dvorkách, v Písku, ve Zdeslavi. Zástupci plemene se zúčastnili i několika zahraničních výstav a soutěží na Slovensku.

Slezský norik (sn)

hřebec SN Nefrit, foto Jindřiška Svobodová

Z pohledu udržitelnosti populace je současný stav stabilizovaný, s mírně stoupající tendencí v mateřské části populace. Počty plemeníků jsou až na výjimky víceméně shodné.

Počty klisen mimo GZ mají výrazně klesající tendenci z několika důvodů. Především proto, že mimo GZ a tudíž i v nižších oddílech PK byla zařazena většina klisen méně kvalitních a s neúplným původem. Tyto klisny působily v reprodukci většinou jen omezeně a jsou postupně vyřazovány.

Stav populace a management genetického zdroje SN

Vývoj počtu plemenných koní a koní zařazených do GZ v posledních pěti letech uvádí tabulka 28. Všechny ukazatele jsou v porovnání s předchozími roky víceméně stabilní. Převaha soukromého vlastnictví hřebců ovlivňuje jistou nepružnost v jejich umístování na stanice. Je snahou, aby státní hřebčince vykupovaly více hřebečků v požadované liniové struktuře.

Tab. 28 počty koní v PK a GZ SN v letech 2010 -2017

Rok	Plem. hřebci v GZ	Plem. klisny v GZ	Plem.klisny celkem v PK	Počet chovatelů
2010	43	238	464	359
2011	41	244	476	367
2012	42	287	479	354
2013	39	272	470	353
2014	42	301	406	322
2015	43	291	427	334
2016	49	350	478	348
2017	44	330	488	347

Plemenní hřebci

Aktuálně má pro rok 2017 oprávnění k plemenitbě celkem 48 hřebců. Po hřebcích nejvíce ohrožených linií 2934 Hubert Nero IX a 2526 Höllriegel vykupují soukromí majitelé i Zemské hřebčince přednostně hřebečky do testačních odchoven. Zároveň jsou chovatelé motivováni k připouštění těmito hřebci jednak jejich zařazením do inseminace čerstvým spermatem (1700 Ryho) a zároveň finančně – zvýšenou sazbou dotace v rámci přípařovacího plánu.

V roce 2017 byli zařazeni do GZ celkem 4 hřebců. Konkrétně 50/685 Uran line 419 Bravo, 685/879 Natan line 1747 Neuwirt Diamant IX, 67/218 Neros line 1542 Nero Diamant VI a 20/949 Gabriel line 2934 Hubert Nero IX. Závěrečné ZV nedokončil 67/216 Homér, který byl pro zranění vyřazen. Podařilo se tedy zařadit hřebce málopočetné linie 2934 Hubert Nero IX. Bohužel nebyl do testu vybrán 17/339 Harmony kriticky ohrožené linie 2526 Höllriegel, ale v rámci této linie existuje naděje na záchranu, protože v plemenitbě působí 2014 Heny a jeho 2 synů jsou v testačních odchovnách.

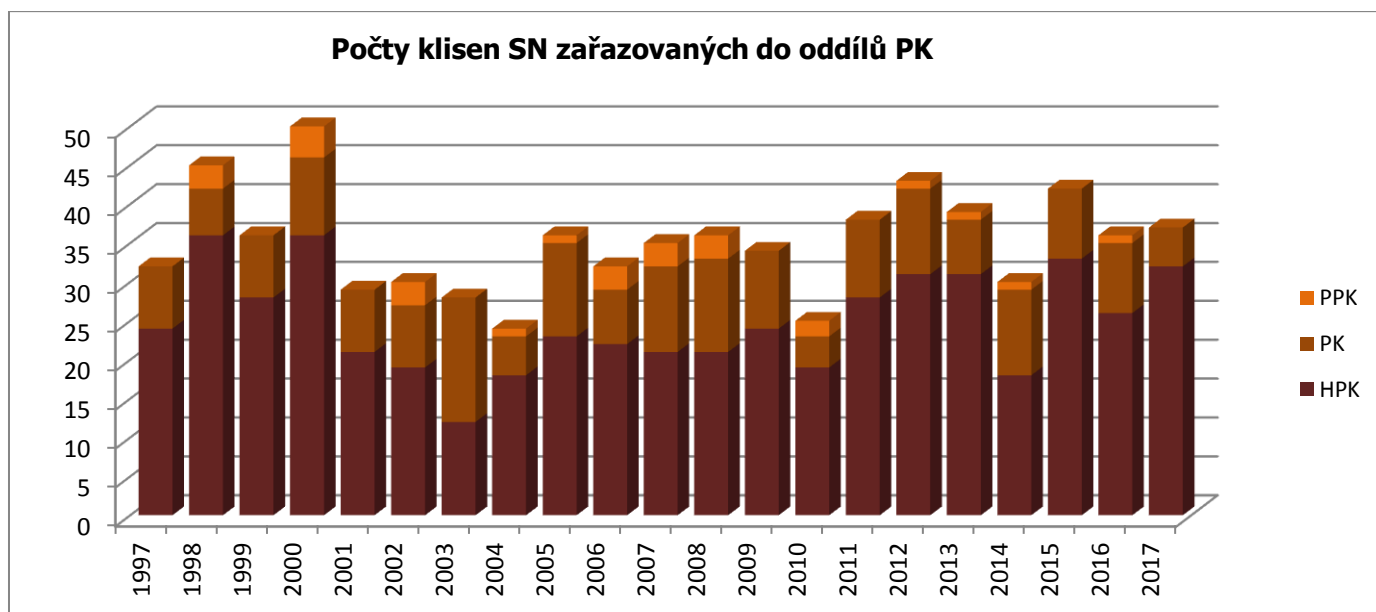
Tab. 29 Zastoupení linií hřebců SN

Linie	počet	% podíl v populaci
Bravo	12	24,5
Gothenscherz	6	12,3
Höllriegel	1	2,0
Hubert Nero IX	1	2,0
Nero Diamant IX	11	22,4
Neuwirth Diamant VI	7	14,3
Randolf	2	4,1
Ritz Vulkan VIII	2	4,1
Streiter Vulkan	7	14,3
Celkem	49	100

Plemenné klisny

Z grafu č. 10 je patrné, že celkové počty zařazovaných klisen kolísají minimálně a není patrný žádný významný trend. Snižování počtu klisen v PPK je způsobeno především selekcí v průběhu odchovu, když se ke svodům dostávají zvířata s plným původem a exteriérově relativně kvalitní.

Graf 10 Vývoj počtu klisen zapisovaných do PK SN

Tab. 30 Vývoj počtů zapuštěných klisen SN v období let 2010 - 2017

Rok připouštění	SL. NORIK		
	n Celkem	n ČP	% ČP
2010	155 (55)	150 (54)	97
2011	173 (79)	172 (99)	99
2012	151 (71)	151 (71)	100
2013	152 (71)	152 (71)	100
2014	167 (83)	164 (81)	98
2015	162 (80)	160 (79)	99
2016	170 (82)	167 (81)	98
2017	214(95)	211(95)	98

Legenda:

n Celkem - celkový počet zapuštěných klisen

n ČP - absolutní počet klisen zapuštěných v rámci čistokrevné plemenitby

% ČP - relativní počet klisen zapuštěných v rámci čistokrevné plemenitby

v závorce - klisny do 7 let stáří

Výkonnostní zkoušky

Do NP GZ jsou zařazovány pouze klisny, které od r. 1997 absolvovaly výkonnostní zkoušky. V roce 2016 proběhly zkoušky výkonnosti klisen na 8 místech. Zúčastnilo se jich celkem 92 koní (z toho 83 klisen) plemen ČMB, N a SN. Z 37 klisen SN (z toho 6 starší 3 let), které se zkoušek zúčastnily je všechny úspěšně absolvovaly budou zařazeny do NP GZ.

Zkoušky výkonnosti hřebců v testačních odchovných proběhly ve dnech 25. – 27.9. v odchovných Proseč pod Křemešníkem, Písek a Janovice-Dvorka. Celkem ZV vykonalo 33 hřebců. Z toho 19 čmb, 6 nor a 8 sn. 1 hřebec zkoušky nedokončil. Komise byla totožná s komisí pro výběr hřebců do testu a pro vlastní 60. denní.

Hřebci absolvovali 60ti denní test v Zemském Hřebčinci v Tlumačově. Zkouškou výkonnosti celý test úspěšně zakončili 4 hřebci. Jeden hřebec test nedokončil pro zranění.

Veřejná informovanost a propagace plemene SN

Veřejná informovanost a propagace je prováděna především prostřednictvím časopisu KONĚ, který vydává ASCHK ČR za finanční podpory Ministerstva zemědělství ČR. Dále prostřednictvím internetových stránek www.aschk.cz, dále na internetových stránkách svazu www.schchk.cz a dalších internetových stránkách, např. Equichannel, příspěvky do komerčních časopisů (Jezdectví, Koně a hříbata), na výstavách, přehlídkách, soutěžích, schůzích a setkání chovatelů. Svaz chovatelů chladnokrevných koní vydává vlastní zpravodaj, ve kterém vyhodnocuje šlechtitelský program a informuje o výsledcích chovatele.

Na webových stránkách www.aschk.cz je zveřejněna plemenná kniha SN. Koně zařazení do Národního programu jsou v této databázi označeni písmeny GZ.

Výstavy a chovatelské soutěže

Šampionát 3letých klisen proběhl v rámci výstavy Koně v akci na Pardubickém závodisti (1 - 3.9.2017), doprovodného programu se zúčastnilo na 50 chladnokrevných koní. Konalo se zde

mimo jiné MČR v absolutním tahu, MČR v ovladatelnosti s kládou a soutěž v orbě O ruchadlo bratranců Veverkových.

Další významné akce, kterých se účastnili zástupci plemene: MČR v kombinovaných soutěžích chladnokrevných koní v Humpolci, Kůň 2017 Lysá n. Labem (15. - 17. 9. 2017). Dále proběhla celá řada místních a oblastních výstav, např. Chovatelský den v Borové u Poličky, v Třebíči, v Janovicích-Dvorkách, v Písku, ve Zdeslavi. Zástupci plemene se zúčastnili i několika zahraničních výstav a soutěží na Slovensku.